

Kurzus megnevezése: Klasszikus magyar irodalom I. 1750–1850.
Kurzus megnevezése angolul: Classic Hungarian Literature I.
Kurzus kódja: BBN-MIR11-221
A tételsor érvényessége: 2024 tavaszi szemesztertől

A jegyszerzés módja: SZÓBELI VIZSGA, melyet egy szövegismeretet felmérő BEUGRÓ TESZT előz meg

Követelmények:

A vizsga előfeltétele egy írásban kitöltött szövegismereti teszt legalább 50%-os eredménnyel való teljesítése. A kötelező szövegek az egyes tételekhez megadott olvasmányok.

A kurzust szóbeli vizsga zárja. A szóbeli vizsgán az alábbi 12 témakör tételként funkcionál. A vizsga értékelési szempontjai a húzott tétel kapcsán:

1. a tematikában megadott szerzők megjelölt művéről/műveiről friss olvasmányélmény (ha valaki teljesítette a beugró tesztet, nem jelenti azt, hogy a szóbeli vizsgán az oktató nem ellenőrzi az olvasmányok ismeretét!)
2. az adott szöveg szakmai irodalomtörténeti értelmezése, a tétel egészének összefüggéseibe kapcsolása, melyhez szükséges a kötelező irodalomtörténeti tankönyv használata
3. az előadások anyaga.

Kurzus leírása, tematikája:

Kötelező irodalom az összes tételhez

- SZILÁGYI Márton – VADERNA Gábor, *A klasszikus magyar irodalom (kb. 1750-től kb. 1900-ig)* = *Magyar irodalom*, főszerk. GINTLI Tibor, Akadémiai, Budapest, 2010, 312–637. (Online: http://eisz.mersz.org/?dokazonosito=mirod_1)

Ajánlott irodalom az összes tételhez

- BÍRÓ Ferenc, *A felvilágosodás korának magyar irodalma*, Balassi, Budapest, 1999 (A vonatkozó fejezetek ismerete. A könyv későbbi kiadásai is használhatóak. Online:

<https://www.szaktars.hu/balassi/view/hiro-ferenc-a-felvilagosodas-koranak-magyar-irodalma-2003/>)

- DÁVIDHÁZI Péter, *Egy nemzeti tudomány születése. Toldy Ferenc és a magyar irodalomtörténet*, Akadémiai – Universitas, Budapest, 2004 (Irodalomtudomány és kritika).

- S. VARGA Pál, *A nemzeti költészet csarnokai. A nemzeti irodalom fogalmi rendszerei a 19. századi magyar irodalomtörténeti gondolkodásban*, Bp., Balassi, 2005. (Online:

<https://www.szaktars.hu/balassi/view/s-varga-pal-a-nemzeti-kolteszet-csarnokai-a-nemzeti-irodalom-fogalmi-rendszerei-a-19-szazadi-magyar-irodalomtorteneti-gondolkodasban-2005/>)

- *A magyar irodalom története*, I–II, főszerk. SZEGEDY-MASZÁK Mihály, Gondolat, Budapest, 2007. (A vonatkozó fejezetek ismerete.)

- DEBRECZENI Attila, *Tudós hazafiak és érzékeny emberek. Integráció és elkülönülés a XVIII. század végének magyar irodalmában*, Universitas, Budapest, 2009.

1. Eposz és verses elbeszélés – kísérletek nemzeti narratíva megalkotására

Kötelező szövegek:

- GVADÁNYI József, *Egy falusi nótárius budai utazása*
- VÖRÖSMARTY Mihály, *Zalán futása* (1. ének, 5. ének, 7–10. ének)
- VÖRÖSMARTY Mihály, *A' rom*
- PETŐFI Sándor, *Az apostol*

Ajánlott szövegkiadások:

- GVADÁNYI József, *Egy falusi nótáriusnak budai utazása*. Rontó Pál, s. a. r., bev. JULOW Viktor, jegyz. DEME Zoltán, Szépirodalmi, Budapest, 1975. (kiegészítésképp az 1790-es kiadás: <http://mek.oszk.hu/10200/10263/10263.htm>)
- VÖRÖSMARTY Mihály, *Nagyobb epikai művek I*, s. a. r. HORVÁTH Károly – MARTINKÓ András, Akadémiai, Budapest, 1963 (Vörösmarty Mihály összes művei, 4). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/v%C3%B6r%C3%B6smarty-mih%C3%A1ly/>)
- VÖRÖSMARTY Mihály, *Nagyobb epikai művek II*, s. a. r. HORVÁTH Károly – MARTINKÓ András, Akadémiai, Budapest, 1967 (Vörösmarty Mihály összes művei, 5). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/v%C3%B6r%C3%B6smarty-mih%C3%A1ly/>)
- PETŐFI Sándor *Összes versei*, kiad. KERÉNYI Ferenc, Osiris, Budapest, 2005. (Online: <https://www.szaktars.hu/osiris/view/petofir-sandor-osszes-versei-osiris-klaszikusok-2004/>)

Ajánlott irodalom:

- MARTINKÓ András, *A „földi menny” eszméje Vörösmarty életművében = Uő., Teremtő idők*, Szépirodalmi, Budapest, 1977, 172–222.
- SZÖRÉNYI László, „...s hű a' haladékony időhöz”. *Kompozíció és történelemszemlélet a Zalán futásában = Uő., „Multaddal valamit kezdeni”. Tanulmányok*, Magvető, Budapest, 1989, 36–84 (JAK Füzetek, 45).
- *A Rom*, szerk. FÜZI Izabella – ODORICS Ferenc, Gondolat – Pompeji, Budapest – Szeged, 2003 (deKON-KÖNYVEK). (Online: <https://www.szaktars.hu/gondolat/view/fuzizabella-odorics-ferenc-szerk-a-rom-2003/>)
- GERE Zsolt, *Szebb idők. Vörösmarty epikus korszakának rétegei*, Argumentum, Budapest, 2013 (Irodalomtörténeti füzetek). (Online: <https://www.szaktars.hu/argumentum/view/gere-zsolt-szebb-idok-vorosmarty-epikus-korszakanak-retegei-2013/>)
- ZENTAI Mária, *Fény és árny szimbolikája Az apostolban*, Irodalomtörténeti Közlemények 1977/1., 72–89. (Online: <https://epa.oszk.hu/00000/00001/00301/pdf/>)
- MARGÓCSY István, *Az apostol sorsa = Uő., Petőfi-kísérletek. Tanulmányok Petőfi Sándor életművéről*, Kalligram, Pozsony, 2011, 257–289. (Online: <https://www.szaktars.hu/kalligram/view/margocsy-istvan-petofi-kiserletek-tanulmanyok-petofi-sandor-eletmuverol-2011/>)
- SZILÁGYI Márton, *Zsarnokölés mint isten elleni lázadás. Az apostol = Uő., A magyar romantika ikercsillagai. Jókai Mór és Petőfi Sándor*, Osiris, Budapest, 2022, 178–197.

2. Vígeposzok, epikus travesztiák

Kötelező szövegek:

- CSOKONAI VITÉZ Mihály, *Dorottyá, vagyis a' dámák' diadalma a' fárságon*
- FAZEKAS Mihály, *Lúdas Matyi*
- PETŐFI Sándor, *A helység kalapácsa*

Ajánlott szövegkiadások:

- CSOKONAI VITÉZ Mihály, *Költemények 4. 1797–1799*, s. a. r. SZILÁGYI Ferenc, Akadémiai, Budapest, 1994, 136–205 (Csokonai Vitéz Mihály összes művei). (Online:

<https://textologia.unideb.hu/digitalizalas/>)

- FAZEKAS Mihály *Összes művei*, I–II, s. a. r. JULOW Viktor – KÉRY László, Akadémiai, Budapest, 1955. (Online: <https://www.szaktars.hu/akademiai/view/julow-viktor-kery-laszlo-szerk-fazekas-mihaly-osszes-muvei-1-1955/>, <https://www.szaktars.hu/akademiai/view/julow-viktor-kery-laszlo-szerk-fazekas-mihaly-osszes-muvei-2-1955/>) (Jó szövegkiadás még: FAZEKAS Mihály, *Lúdas Matyi. Válogatott művek*, kiad. SZILÁGYI Márton, Osiris, Budapest, 2000 [Milleniumi könyvtár].

Online: <https://www.szaktars.hu/osiris/view/fazekas-mihaly-ludas-matyivalogatott-muvek-millenniumi-konyvtar-2000/>)

- PETŐFI Sándor *Összes költeményei. 1844. január–augusztus*, s. a. r. KISS József – RATZKY Rita – SZABÓ G. Zoltán, Akadémiai, Budapest, 1983 (Petőfi Sándor összes művei, II). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/pet%C5%91frs%C3%A1ndor/>)

Ajánlott irodalom:

- DEMETER Júlia, „Ezer apró szerelmek lantolnak”. *Csokonai Dorottyája*, Irodalomtörténet 1997/1–2., 48–62. (Online: <https://epa.oszk.hu/02500/02518/00277/pdf/>)

- FRIED István, „Példádon okúljanak a késő unokák”. *A helység kalapácsa mint paródia*, Irodalomtörténet 1987/2., 224–256. (Online: <https://epa.oszk.hu/02500/02518/00250/pdf/>)

- SZILÁGYI Márton, *Kegyelem és erőszak. Fazekas Mihály Lúdas Matyija = Uő., Határpontok*, Ráció, Budapest, 2007, 164–182.

3. Elbeszélő költemények

Kötelező szövegek:

- PETŐFI Sándor, *János vitéz*
- ARANY János, *Toldi*

Ajánlott szövegkiadások:

- ARANY János, *Az elveszett alkotmány. Toldi. Toldi estéje*, s. a. r. VOINOVICH Géza, Akadémiai, Budapest, 1951 (Arany János összes művei, II). (Online:

<https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/arany-j%C3%A1nos/>) (Jó szövegkiadás még: ARANY János *Összes költeményei*, I–II., kiad. SZILÁGYI Márton, Osiris, Budapest, 2003. Online: <https://www.szaktars.hu/osiris/view/arany-janos-osszes-koltemenyei-ikotet-versek-versforditasok-es-elbeszelo-koltemenyek-osiris-klasszikusok-2006/>, <https://www.szaktars.hu/osiris/view/arany-janos-osszes-koltemenyei-ikotet-a-toldi-trilogia-a-hun-trilogia-osiris-klasszikusok-2006/>)

- PETŐFI Sándor *Összes költeményei. 1844. szeptember – 1845. július*, s. a. r. KISS József – KERÉNYI Ferenc – MARTINKÓ András – RATZKY Rita – SZABÓ G. Zoltán, Akadémiai, Budapest, é. n. [1997] (Petőfi Sándor összes művei, III). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/pet%C5%91f%C3%A1ndor/>)

Ajánlott irodalom:

- DÖMÖTÖR Ákos – KERÉNYI Ferenc, *A János vitéz egyetemes mesemotívumairól*, Irodalomtörténeti Közlemények 1994/3., 375–380. (Online: <https://epa.oszk.hu/00000/00001/00379/pdf/>)

- MILBACHER Róbert, *Arany János és az emlékezet balzsama. Az Arany-hagyomány a magyar kulturális emlékezetben*, Ráció, Budapest, 2009, 169–197 (Ligatura).

- SZILÁGYI Márton, „Köszönöm az Isten gazdag kegyelmének”. *Arany János*: Toldi = Uő., *Hagyománytörések: Tanulmányok az 1840-es évek magyar irodalmáról*, Bp., Ráció, 2016, 175–190.

- SZILÁGYI Márton, „Az utolsó magyar”. *Arany János élete és költészete*, Osiris, Budapest, 2023.

4. A prózaepika története a 18. században

Kötelező szövegek:

- MIKES Kelemen, *Törökországi levelek*
- BESSENYEI György, *Tariménes útazása*

Ajánlott szövegkiadások:

- MIKES Kelemen, *Törökországi levelek és misszilis levelek*, s. a. r. HOPP Lajos, Akadémiai, Budapest, 1966 (Mikes Kelemen összes művei, I). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/mikes-kelemen/>)

- BESSENYEI György, *Tariménes útazása*, s. a. r. NAGY Imre, Balassi, Budapest, 1999 (Bessenyei György összes művei). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/bessenyei-gy%C3%B6rgy/>)

Ajánlott irodalom:

- FRIED István, *Jegyzetek Bessenyei György Tariménes utazása című regényéhez*, Irodalomtörténeti Közlemények 1981/2., 210–220. (Online: <https://epa.oszk.hu/00000/00001/00321/pdf/>)

- Péter DÁVIDHÁZI, „We must follow the example of Job”. *The Archetypal Sufferer in Mikes’s Letters from Turkey = Literaturtransfer und Interkulturalität im Exil – Transmission of Literature and Intercultural Discourse in Exile – Transmission de la littérature et interkulturalité en exil. Das Werk von Kelemen Mikes im Kontext der europäischen Aufklärung – The Work of Kelemen Mikes in the Context of European Enlightenment – L’oeuvre de Kelemen Mikes dans le contexte des Lumières européennes*, szerk. TÜSKÉS Gábor – Bernard ADAMS – Thierry FOUILLEUL – Klaus HABERKAMM, Peter Lang, Bern, 2012, 112–136.

- *Író a száműzetésben. Mikes Kelemen*, szerk. TÜSKÉS Gábor, Universitas, Budapest, 2012 (Historia litteraria, 28).

- LACZHÁZI Gyula, *Társiasság és együttérzés a felvilágosodás magyar irodalmában*, Ráció, Budapest, 2014, 129–153.

- SZILÁGYI Márton, *A köző Bessenyei György Tariménes útazása című regényében (1804)*, *Történelmi Szemle* 2016/4., 533–540. (Online: <https://tti.abtk.hu/124-kiadvanyok/folyoiratok/tortenelmi-szemle-arhiv/2544-tortenelmi-szemle-2016-4>)

5. Naplór- és levélregények érzékeny hagyománya

Kötelező szövegek:

- *Fanni' hagyományai*

- KAZINCZY Ferenc, *Bácsmegyeynek össze-szedett levelei*

Ajánlott szövegkiadások:

- *Első folyóirataink: Uránia*, szerk. SZILÁGYI Márton, Kossuth Egyetemi, Debrecen, 1999 (Csokonai Könyvtár. Források, 6), 68–71; 179–191; 260–280. (Online: <https://textologia.unideb.hu/digitalizalas/>)

- KAZINCZY Ferenc, *Fordítások Bessenyeitől Pyrkerig. Önállóan megjelent fordításkötetek*, s. a. r. BODROGI Ferenc Máté – BORBÉLY Szilárd, Debreceni Egyetemi, Debrecen, 2009 (Kazinczy Ferenc művei. Második osztály. Fordítások). (Online: <https://textologia.unideb.hu/konyvsorozatok/>)

Ajánlott irodalom:

- SZILÁGYI Márton, *Kármán József és Pajor Gáspár Urániája*, Kossuth Egyetemi, Debrecen, 1998 (Csokonai Könyvtár, 16). (Online: <https://dea.lib.unideb.hu/bitstream/2437/101430/1/CSK016.pdf>)

- DEVESCOVI Balázs, *A mítosz és Fanni. A Kármán József körüli legendák és a Fanni hagyományait környező mítosz(ok) elemzése*, Osiris–Pompeji, Budapest–Szeged, 2000 (deKON KÖNYVEK).

- LACZHÁZI Gyula, *Társiasság és együttérzés a felvilágosodás magyar irodalmában*, Ráció, Budapest, 2014, 154–181.

- HERMANN Zoltán, *„Bejárom a sok kertet...”. Tájépek a Bácsmegyeyben = Uő., A boldogtalanság iskolája. Esszék, tanulmányok az érzékenység a romantika korának magyar irodalmáról*, Ráció, Budapest, 2015, 87–106.

- BÓDI Katalin, *„Édes melankólia”. A Fanni hagyományai emberképéről*, *Studia Litteraria* 2019/3–4., 59–72. (Online: <https://ojs.lib.unideb.hu/studia/issue/view/536>)

6. A történelmi regény alakváltozatai

Kötelező szövegek:

- JÓSIKA Miklós, *Abafi*

- EÖTVÖS József, *Magyarország 1514-ben*

Ajánlott szövegkiadások:

- JÓSIKA Miklós, *Abafi. II. Rákóczi Ferenc. Regények*, s. a. r. WÉBER Antal, Szépirodalmi, Budapest, 1960 (Magyar Klasszikusok).
- EÖTVÖS József, *Magyarország 1514-ben*, szerk. WÉBER Antal, előszó SÓTÉR István, Magyar Helikon, Budapest, 1972 (Eötvös József művei).

Ajánlott irodalom:

- SZILÁGYI Márton, *Megváltás és katasztrófa. Eötvös József: Magyarország 1514-ben = Uő., Határpontok*, Ráció, Budapest, 2007, 211–230.
- HITES Sándor, *Még dadogtak, amikor ő megszólalt. Jósika Miklós és a történelmi regény*, Universitas, Budapest, 2007, 23–150 (Irodalomtörténeti könyvtár).
- S. LACZKÓ András, „...iskolakönyvek közhelye...”. *A regény és a retorika = Eötvös-újraolvasó. Tanulmányok Eötvös József születésének bicentenáriuma*ra, szerk. DEVESCOVI Balázs, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2018, 81–90.

7. Próza kísérletek a 19. század első felében*Kötelező szövegek:*

- KÖLCSEY Ferenc, *A' Vadászlak*
- VAJDA Péter, *Dalhon* (1. füzet)
- PETŐFI Sándor, *A hóhér kötele*

Ajánlott szövegkiadások:

- KÖLCSEY Ferenc, *Szép prózai művek*, s. a. r. SZILÁGYI Márton, Universitas, Budapest, 1998 (Kölcsey Ferenc minden munkái).
- VAJDA Péter *Művei*, vál., szöveggond., jegyz. MUDRA Viktória – ZÁKÁNY TÓTH Péter, utószó ZÁKÁNY TÓTH Péter, Kortárs, Budapest, 2004 (Magyar remekírók).
- PETŐFI Sándor *Szép prózai és drámai művei*, s. a. r. VARJAS Béla, Akadémiai, Budapest, 1952, 11–92 (Petőfi Sándor összes művei, IV). (Online: <https://www.szaktars.hu/akademiai/view/varjas-bela-szer-petofirsandor-szepprozai-es-dramai-muvei-1952/>)

Ajánlott irodalom:

- NÉMETH G. Béla, *A koraromantikus elbeszélés mesterpéldája. Kölcsey: A' vadászlak*, Irodalomtörténeti Közlemények 2000/5–6., 745–750. (Online: <https://epa.oszk.hu/00000/00001/00400/pdf/>)
- DEVESCOVI Balázs, *Kísértetek A' vadászlakban = klasszikus – magyar – irodalom – történet. Tanulmányok*, szerk. DAJKÓ Pál – LABÁDI Gergely, Szeged, k. n., 2003, 361–382 (Tiszatáj könyvek).
- TÓTH Orsolya, *Andalgók, merengők, ábrándozók és rajongók. Megjegyzések Kölcsey Ferenc A' vadászlak című elbeszéléséhez*, *Irodalomtörténet* 2017/2., 147–175. (Online: <https://epa.oszk.hu/02500/02518/00356/pdf/>)

- MARGÓCSY István, *A hóhér kötele* = Uő., *Petőfi-kísérletek. Tanulmányok Petőfi Sándor életművéről*, Kalligram, Pozsony, 2011, 222–230. (Online: <https://www.szaktars.hu/kalligram/view/margocsy-istvan-petofikiserletek-tanulmanyok-petofisandoreletmuverol-2011/>)

- SZILÁGYI Márton, *A bosszú műve. Petőfi Sándor: A hóhér kötele* = Uő., *Hagyománytörések. Tanulmányok az 1840-es évek magyar irodalmáról*, Ráció, Budapest, 2016, 126–156.

8. Lírai hagyományok a 18. század végén, a 19. század elején

Kötelező szövegek:

- FALUDI Ferenc, *Tündérvirágok; Forgandó szerencse; A pipáru*
- DAYKA Gábor, *A virtus becse; Az én örömeim; A vak szerelem; A bosszús szerelem; Kesergés; Titkos bú; A rettenetes éjszaka*
- ÉDES Gergely, *Némely tavaszi madarokról; Okosan nyomorgóhoz; Füsttől ürült tűzű szűzrül; A magyar széphez; A borkancsóhoz*
- CSOKONAI VITÉZ Mihály, *Az estve; Magyar! Hajnal! Hasad!; Újesztendei gondolatok; Halotti versek; Szerelmdal a csikóbőrös kulacshoz; Lilla (FIGYELEM! Az egész ciklus!)*
- FAZEKAS Mihály, *Katonai búcsúének; Hortobágyi dal; Nyári esti dal; Ki a boldog; Az én poézisom*
- KISFALUDY Sándor, *A' kesergő szerelem*
- BERZSENYI Dániel, *Osztályrészem; Horác; A tizennyolcadik század; A halál; Búcsúzás Kemenesaljától; Levéltöredék barátnéhez; A közelítő tél; A magyarokhoz (Forr a világ...); Fohászok; A magyarokhoz (Romlásnak indult...); Életfilozófia; Napóleonhoz; A temető; A Pesti Magyar Társasághoz; A poéta; Gróf Mailáth Jánoshoz; A poesis hajdan és most*

Ajánlott szövegkiadások:

- *Magyar költők. 18. század*, vál., s. a. r., jegyz. MEZEI Márta, Szépirodalmi, Budapest, 1983 (Magyar remekírók).

- BERZSENYI Dániel *Költői művei*, s. a. r. MERÉNYI Oszkár, Akadémiai, Budapest, 1979 (Berzsenyi Dániel összes művei, I). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/berzsenyi-d%C3%A1niel/>)

- CSOKONAI VITÉZ Mihály, *Költemények*, 1–5. kötet, s. a. r. SZILÁGYI Ferenc, Akadémiai, Budapest, 1975–2002 (Csokonai Vitéz Mihály összes művei). (Online: <https://textologia.unideb.hu/digitalizalas/>)

- CSOKONAI VITÉZ Mihály, *Lilla*, s. a. r. DEBRECZENI Attila, Ikon, Budapest, 1996 (Matúra – Klasszikusok). (Figyelem! A Csokonai-összkiadások többnyire nem tartalmazzák egyben a ciklust, csak széttagolva.)

- Kisfaludi KISFALUDY Sándor *Minden munkái*, kiad. ANGYAL Dávid, I–VIII. kötet, Budapest, 1892–1893.

Ajánlott irodalom:

- CSETRI Lajos, *Nem sokaság, hanem lélek. Berzsenyi-tanulmányok*, Szépirodalmi, Budapest, 1986.

- BÉCSY Ágnes, „Halljuk, miket mond a lekötött kalóz”. *Berzsenyi-versek elemzése*, 2. bőv. kiadás, Korona Nova, Budapest, 1998 (Műértelmezések).
- DEBRECZENI Attila, *Csokonai, az újakezdekés költője. A felvilágosult szemléletmód fordulata az életműben*, 3. kiad., Kossuth Egyetemi, Debrecen, 1998 (Csokonai Könyvtár, 1).
Online: <https://dea.lib.unideb.hu/server/api/core/bitstreams/45f85e58-3c02-4513-93cb-4b97acc36dd7/content>
- LACZHÁZI Gyula, *Társiasság és együttérzés a felvilágosodás magyar irodalmában*, Ráció, Budapest, 2014, 182–204.
- MILBACHER Róbert, „A felébredt nemzet ebben az énekben magára lett”. A Hymnus „nemzetiesítésének” folyamatáról = Uő., *Bábel agoráján. Esszék, tanulmányok a nemzeti irodalomról*, Pannónia Könyvek, Pécs, 2015, 24–48.
- HERMANN Zoltán, „az élet nem Román és a’ Román nem élet...”, avagy *Vitéz Mihály gyötrelmei* = Uő., *A boldogtalanság iskolája. Esszék, tanulmányok az érzékenység a romantika korának magyar irodalmáról*, Ráció, Budapest, 2015, 107–124.
- Uő., „A’ kietlen magánosság Elyziom lelkenek...” = uo., 125–137.
- VADERNA Gábor, *A költészet születése. A magyarországi költészet társadalomtörténete a 19. század első évtizedeiben*, Universitas, Budapest, 2017.

9. Vörösmarty Mihály és a reformkor költészete

Kötelező szövegek:

- KISFALUDY Károly, *Mohács*
- KÖLCSEY Ferenc, *Andalgások; Csüggedés; Ideál; Genius száll; Küzdés; Elfojtódás; Rákos nimfájához; Hymnus; Vanitatum vanitas; A Szabadsághoz; Zrínyi éneke; Huszt; Zrínyi második éneke*
- VÖRÖSMARTY Mihály, *Az elhaló remény; Alku a természettel; A templomba záratásomkor; A tündő; Földi menny; A buvár Kund; Toldi; Szép asszony; Szép Ilonka; Szózat; Késő vágó; A Guttenberg-albumba; Liszt Ferenchez; Az unalomhoz; Az élő szobor; Az úri hölgyhöz; Laurához (Rád nézek...); Főti dal; Ábránd; A merengőhöz; Keserű pohár; Honszeretet; Gondolatok a könyvtárban; Az emberek; Országháza; Jóslat*

Ajánlott szövegkiadások:

- *Magyar költők. 19. század*, I–II. kötet, vál. KULIN Ferenc, s. a. r. SZILÁGYI Márton, Kortárs, Budapest, 2001 (Magyar remekírók). (Online: <https://www.szaktars.hu/kortars/view/kulin-ferenc-magyar-koltok-19-szazad-1-2001/>, <https://www.szaktars.hu/kortars/view/kulin-ferenc-magyar-koltok-19-szazad-2-2001/>)
- KÖLCSEY Ferenc, *Versek és versfordítások*, s. a. r. SZABÓ G. Zoltán, Universitas, Budapest, 2001 (Kölcsey Ferenc minden munkái).
- VÖRÖSMARTY Mihály, *Kisebb költemények I. 1826-ig*, s. a. r. HORVÁTH Károly, Akadémiai, Budapest, 1960 (Vörösmarty Mihály összes művei); Uő., *Kisebb költemények II. 1827–1839*, s. a. r. HORVÁTH Károly, Akadémiai, Budapest, 1960 (Vörösmarty Mihály összes művei); Uő., *Kisebb költemények III. 1840–1855*, s. a. r. TÓTH Dezső, Akadémiai, Budapest, 1962 (Vörösmarty Mihály összes művei). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/v%C3%B6r%C3%B6smarty-mih%C3%A1ly/>)

Ajánlott irodalom:

- SZÖRÉNYI László, *Az elszánt. Százötven éve jelent meg a Szózat = Uő., „Multaddal valamit kezdeni”. Tanulmányok*, Magvető, Budapest, 1989, 85–93 (JAK Füzetek, 45).
- DÁVIDHÁZI Péter, *Őseinket felhozád = Uő., Per passivam resistentiam. Változatok hatalom és írás témájára*, Argumentum, Budapest, 1998, 123–143. (Online: <https://www.szaktars.hu/argumentum/view/davidhazi-peter-per-passivam-resistentiam-valtozatok-hatalom-es-iras-temajara-1998/>)
- *Vörösmarty és a romantika*, szerk. TAKÁTS József, Művészetek Háza – OSZMI, Pécs – Budapest, 2001.
- MILBACHER Róbert, „*Hazádhoz mint szemedhez*”. *A Szózat kötelesség-ethosáról = Uő., Babel agoráján. Esszék, tanulmányok a nemzeti irodalomról*, Pannónia Könyvek, Pécs, 2015, 49–71.
- SZILÁGYI Márton, „*Miért én éltem, az már dúlva van*”. *Vörösmarty-tanulmányok*, Kalligram, Budapest, 2021, 180–192. (Online: <https://www.szaktars.hu/kalligram/view/szilagyi-marton-miert-en-eltem-az-mar-dulva-van-vorosmarty-tanulmanyok-2021/>)
- S. LACZKÓ András, *Új nap, régi fény = A két Kisfaludy. Tanulmányok*, szerk. HANSÁGI Ágnes – HERMANN Zoltán, Balatonfüred, 2016, 142–159 (Tempevölgy könyvek, 21).

10. Petőfi Sándor és kortársai*Kötelező szövegek:*

- PETŐFI Sándor, *A borozó; Hazámban; Befordultam a konyhára...; Temetésre szól az ének...; A virágnak megtiltani nem lehet...; Füstbe ment terv; Egy estém otthon; Megy a juhász számaron...; Az Alföld; A tintásüveg; Mért nem születtem ezer év előtt?; A természet vadvirága; A magyar nemzet; Ha életében...; Játsszik öreg földünk; A világ és én; Költő lenni vagy nem lenni; A négyökrös szekér; Éj van...; A világtól elvonulva...; Fa leszek, ha...; Ha az Isten...; Az utolsó ember; Álmain; Az örült; Annyit sem ér az élet...; Mögöttem a múlt...; Viseld egyformán...; Itt állok a róna közepén...; Mi a dicsőség?...; A bánat? egy nagy óceán; Az ember ugyan hova lesz?...; Elmém ezen sokat gondolkodik...; Hány csepp van az óceánban...; Fönséges éj! Igazság! alszol?; Az álom...; É gazdag úr...; Sors, nyiss nekem tért...; Dalaim; Nem ért engem a világ...; Reszket a bokor, mert...; Egy gondolat bánt engemet...; Ha férfi vagy, légy férfi...; [Szabadság, szerelem!]; Palota és kunyhó; A XIX. század költői; A Tisza; A nép nevében; Világosságot!; Falu végén kurta kocsmá...; Beszél a fákkal a bús őszi szél...; Szeptember végén; Vasúton; A pusztán télen; Anyám tyúkja; [Dicsőséges nagyurak...]; Nemzeti dal; Föltámadott a tenger; Miért kisérsz...; Kiskunság; Itt benn vagyok a férfikor nyarában...; Ezernyolcszáznegyvennyolc, te csillag; Szeretlek, kedvesem; Akasszátok föl a királyokat!; Európa csendes, újra csendes...; Pacsirtaszót hallok megint; Szörnyű idő*

Ajánlott szövegkiadások:

- PETŐFI Sándor *Összes költeményei. 1838–1843*, s. a. r. KISS József – MARTINKÓ András, Akadémiai, Budapest, 1973 (Petőfi Sándor összes művei, I); PETŐFI Sándor *Összes költeményei. 1844. január–augusztus*, s. a. r. KISS József – RATZKY Rita – SZABÓ G. Zoltán, Akadémiai, Budapest, 1983 (Petőfi Sándor összes művei, II); PETŐFI Sándor *Összes költeményei. 1844. szeptember – 1845. július*, s. a. r. KISS József – KERÉNYI Ferenc – MARTINKÓ András – RATZKY Rita – SZABÓ G. Zoltán, Akadémiai, Budapest, é. n. [1997] (Petőfi Sándor összes művei, III); PETŐFI Sándor *Összes költeményei. 1845. augusztus – 1846*, s. a. r. KERÉNYI Ferenc, Akadémiai, Budapest,

2003 (Petőfi Sándor összes művei, IV); PETŐFI Sándor *Összes költeményei. 1844. szeptember – 1845. július*, s. a. r. KERÉNYI Ferenc, Akadémiai, Budapest, 2008 (Petőfi Sándor összes művei, V). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/pet%C5%91fi-s%C3%A1ndor/>) A további költeményekhez ajánljuk a kritikai kiadás szerkesztőjének népszerű kiadását: PETŐFI Sándor *Összes versei*, kiad. KERÉNYI Ferenc, Osiris, Budapest, 2005. (Online: <https://www.szaktars.hu/osiris/view/petofisandor-osszes-versei-osiris-klasszikusok-2004/>).

Ajánlott irodalom:

- HORVÁTH János, *Petőfi Sándor*, Pallas, Budapest, 1922. (Új kiadása online: <https://www.szaktars.hu/osiris/view/korompay-h-janos-korompay-klara-szerk-horvath-janos-irodalomtorteneti-munkai-iv-osiris-klasszikusok-horvath-janos-osszegyujtott-muvei-2008/>)
- KERÉNYI Ferenc, *Petőfi Sándor élete és költészete*, Osiris, Budapest, 2008 (Osiris monográfiák). (Online: <https://www.szaktars.hu/osiris/view/kerenyi-ferenc-petofi-sandor-elete-es-kolteszete-kritikai-eletrajz-osiris-monografiak-2008/>)
- MARGÓCSY István, *Petőfi-kísérletek. Tanulmányok Petőfi Sándor életművéről*, Kalligram, Pozsony, 2011. (Online: <https://www.szaktars.hu/kalligram/view/margocsy-istvan-petofi-kiserletek-tanulmanyok-petofi-sandor-letmuverol-2011/>)
- *Tanulmányok Petőfiről. Ki vagyok én? Nem mondom meg...*, szerk. SZILÁGYI Márton, Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest, 2014.
- MILBACHER Róbert, *Dózsa György unokája. A Nemzeti dal közösség szemléletéről = Uő., Babel agoráján. Esszék, tanulmányok a nemzeti irodalomról*, Pannónia Könyvek, Pécs, 2015, 72–93.
- SZILÁGYI Márton, *A magyar romantika ikercsillagai. Jókai Mór és Petőfi Sándor*, Osiris, Budapest, 2022.

11. Komédia és a színháztudomány 18–19. századi hagyományai

Kötelező szövegek:

- KISFALUDY Károly, *A kérők*
- VÖRÖSMARTY Mihály, *Csongor és Tünde*
- SZIGLIGETI Ede, *Csikós*

Ajánlott szövegkiadások:

- KISFALUDY Károly *Válogatott művei*, vál., s. a. r. KERÉNYI Ferenc, Szépirodalmi, Budapest, 1983 (Magyar remekírók). Vagy: KISFALUDY Károly *Válogatott drámái*, vál., szerk. KERÉNYI Ferenc, szöveg gond., utószó FENYŐ István, Unikornis, Budapest, 1999 (A magyar dráma gyöngyszemei, 11).
- VÖRÖSMARTY Mihály, *Csongor és Tünde. Kincskeresők. Várnász*, s. a. r. FEHÉR Géza – STAUD Géza – TAXNER-TÓTH Ernő, Akadémiai, Budapest, 1989 (Vörösmarty Mihály összes művei, 9). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/v%C3%B6r%C3%B6smarty-mih%C3%A1ly/>)
- *Népszínházművek*, szöveg gond., utószó TARJÁN Tamás, Unikornis, Budapest, 2003 (A magyar dráma gyöngyszemei, 14).

Ajánlott irodalom:

- WALDAPFEL József, *A Kérők mintája*, Irodalomtörténeti Közlemények 1929/1., 48–56.

Online: <https://epa.oszk.hu/00000/00001/00131/pdf/>

- SZILÁGYI Márton, „Miért én éltem, az már dúlva van”. *Vörösmarty-tanulmányok*, Kalligram, Budapest, 2021, 113–133. (Online: <https://www.szaktars.hu/kalligram/view/szilagyimarton-miert-en-eltem-az-mar-dulva-van-vorosmarty-tanulmanyok-2021/>)

- GERE Zsolt, *Szebb idők. Vörösmarty epikus korszakának rétegei*, Argumentum, Budapest, 2013 (Irodalomtörténeti füzetek). (Online: <https://www.szaktars.hu/argumentum/view/gerezsolt-szebb-idok-vorosmarty-epikus-korszakanak-retegei-2013/>)

12. Tragédia és a színjátszás megújítási kísérletei a 19. század elején*Kötelező szövegek:*

- KATONA József, *Bánk bán*
- KISFALUDY Károly, *Stibor vajda*
- TELEKI László, *Kegyenc*
- PETŐFI Sándor, *Tigris és hiéna*

Ajánlott szövegkiadások:

- KATONA József, *Bánk bán. (Kritikai kiadás)*, s. a. r. OROSZ László, Akadémiai, Budapest, 1983. (Online: <https://www.szaktars.hu/akademiai/view/katona-jozsef-bank-ban-1983/>)

- KISFALUDY Károly *Válogatott művei*, vál., s. a. r. KERÉNYI Ferenc, Szépirodalmi, Budapest, 1983 (Magyar remekírók). Vagy: KISFALUDY Károly *Válogatott drámái*, vál., szerk. KERÉNYI Ferenc, szöveggyond., utószó FENYŐ István, Unikornis, Budapest, 1999 (A magyar dráma gyöngyszemei, 11).

- *Magyar drámaírók. 19. század*, I–II. kötet, vál., szöveggyond., jegyz. NAGY Péter, Szépirodalmi, Budapest, 1984 (Magyar remekírók).

- PETŐFI Sándor *Szépprózai és drámai művei*, s. a. r. VARJAS Béla, Akadémiai, Budapest, 1952, 11–92 (Petőfi Sándor összes művei, IV). (Online: <https://www.szaktars.hu/akademiai/view/varjas-bela-szer-petofi-sandor-szepprozai-es-dramai-muvei-1952/>)

- *A magyar dráma antológiája*, I–II. kötet, s. a. r. KERÉNYI Ferenc, Osiris, Budapest, 2005 (Osiris klasszikusok). (Online: <https://www.szaktars.hu/osiris/view/kerenyi-ferenc-szerk-a-magyar-drama-antologiaja-osiris-klasszikusok-2005/>, <https://www.szaktars.hu/osiris/view/kerenyi-ferenc-szerk-a-magyar-drama-antologiaja-ii-osiris-klasszikusok-2005/>)

Ajánlott irodalom:

- MARTINKÓ András, *A Tigris és hiéna körbejárása*, Irodalomtörténet 1975/1., 49–69. (Online: <https://epa.oszk.hu/02500/02518/00201/pdf/>)

- *Vita a Tigris és hiéna körül*, Irodalomtörténet 1975/4., 961–973. (Online: <https://epa.oszk.hu/02500/02518/00204/pdf/>)

- BÉCSY Tamás, *A szeniális tévedés. Teleki László Kegyenc c. drámájáról*, Irodalomtörténet 1980/4., 862–896. (Online: <https://epa.oszk.hu/02500/02518/00224/pdf/>)

- BÍRÓ Ferenc, *Katona József. Monográfia*, Balassi, Budapest, 2002, 111–166. (Online: <https://www.szaktars.hu/balassi/view/hiro-ferenc-katona-jozsef-monografia-2002/>)

A kurzushoz tartozó ajánlott szövegek és szakirodalom:

Nem kötelező az ajánlott szövegkiadásokat használni. Általában ezek tartalmazzák a mérvadó szövegállapotot, s magyarázó jegyzeteik segítik a szövegek megértését.

A kötelező olvasmányokhoz kapcsolódóan ajánlott olvasmányokat is megadtunk. Egy-egy téma iránt érdeklődők konzultáció során vagy a megadott elérhetőségen kérhetnek javaslatot speciális irányban további szakirodalomra.